

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 26.4.2006
KOM(2006) 177 galutinis

KOMISIJOS KOMUNIKATAS

Lisabonos strategijos įgyvendinimas Visuotinės svarbos socialinės paslaugos Europos Sąjungoje

{SEC(2006) 516}

Turinys

Ižanga	3
I - Socialinės paslaugos – Europos visuomenės ir ekonomikos pagrindas.....	4
1.1. Socialinės paslaugos Europos Sąjungoje	4
1.2. Bendras modernizavimo ir kokybės reikalavimas	5
1.3. Bendrijos sistema, kurioje pripažįstami skirtumai ir kuri skatina modernizaciją	5
II - Bendrijos taisyklių taikymas socialinių paslaugų sričiai – tvirta logika	6
2.1. Subsidiarumo principo taikymas ir ekonominio bei neekonominio pobūdžio visuotinės svarbos paslaugų skyrimas.....	6
2.2. Konkreti padėtis šiandienos socialinių paslaugų sektoriuje.....	7
2.2.1. Pavedimas	7
- Pasirinkimas, ar pavesti viso socialinio uždavinio, ar jo dalies įgyvendinimą.....	7
- Socialinių paslaugų, vykdomų bendradarbiaujant su privačiu sektoriumi, administravimas .	7
2.2.2. Viešoji finansinė kompensacija.....	8
2.2.3. Rinkos reguliavimas.....	8
2.2.4. Patekimo į rinką taisyklių atitikimas.....	9
III - Geresnė Europos Sąjungos visuotinės svarbos socialinių paslaugų stebėseną ir paramą jas įgyvendinant.....	9
3.1. Išsamios konsultacijos dėl specifinių ypatybių.....	9
3.2. Padėties Europos Sąjungos visuotinės svarbos socialinių paslaugų sektoriuje stebėseną	10
Išvada	10

IŽANGA

Socialinių paslaugų modernizavimas yra viena svarbiausių problemų, su kuriomis susiduria šiandienos Europa. Pirmą, socialinės paslaugos atlieka itin svarbų socialinės sanglaudos vaidmenį. Antra, kadangi šis paslaugų sektorius buvo pertvarkytas ir sudaro galimybę sukurti daugiau naujų darbo vietų, jis yra Lisabonos strategijos dalis. Tai patvirtinama 2006 m. kovo mėn. Vadovų Tarybos išvadose, kuriose dar kartą nurodoma, kad paslaugų vidaus rinka turi visiškai veikti ir kartu turi būti išsaugotas Europos socialinis modelis.

Šis komunikatas yra Baltosios knygos dėl bendro intereso paslaugų¹, kuriame nurodoma, kad reikėtų „sistemiškai apibrėžti specifines socialinių ir sveikatos apsaugos bendro intereso paslaugų ypatybes ir geriau išaiškinti jų veikimui ir modernizavimui būtiną norminę bazę“, tęsinys. Ši mintis buvo dar kartą išsakyta Socialinėje darbotvarkėje² ir Bendrijos Lisabonos strategijoje³. Po 2006 m. vasario 16 d. Europos Parlamento balsavimo per pirmąją svarstymą dėl Direktyvos dėl paslaugų vidaus rinkoje pasiūlymo, Komisija sveikatos priežiūros paslaugų neįtraukė į iš dalies pakeisto pasiūlymo taikymo sritį⁴. Ji įsipareigojo parengti konkrečią iniciatyvą ir pradėjo svarstymus šiuo klausimu⁵. Todėl šiame komunikate šios rūšies paslaugos neapartamos. Komisija iš dalies pakeistame pasiūlyme dėl direktyvos dėl paslaugų vidaus rinkoje į direktyvos taikymo sritį taip pat neįtraukė „socialinių paslaugų, susijusių su aprūpinimu būstu, vaikų priežiūra ir pagalba šeimoms bei socialiai remtiniems asmenims“. Europos teisės aktų leidėjai dabar turi užbaigti šį teisėkūros procesą.

Šį komunikatą reikėtų vertinti, atsižvelgiant į EB Sutarties 16 straipsnyje nustatytą bendrą Bendrijos ir valstybių narių atsakomybę už bendros ekonominės svarbos paslaugas. Komunikatas buvo parengtas pasikonsultavus⁶ su valstybėmis narėmis ir pilietinės visuomenės organizacijomis. Šios konsultacijos sudarė Komisijai sąlygas atlikti pirminį susijusių problemų ir klausimų įvertinimą. Komisija nori tęsti šias atviras konsultacijas ir svarstymą per kitus šiame komunikate nurodytus etapus.

Reikėtų priminti, kad dabartinė Bendrijos sistema atitinka subsidarumo principą. Valstybės narės turi teisę apibrėžti, tai, kas yra bendros ekonominės svarbos paslaugos, o ypač visuotinės svarbos socialinės paslaugos. Valstybėse narėse šių paslaugų visuotinės svarbos reikalavimus ir užduotis, bei organizacinius principus atitinkamu lygmeniu nustato valdžios institucijos. Tačiau Bendrijos sistemoje reikalaujama, kad valstybės narės, apibrėždamos jų nustatytų siekių ir principų įgyvendinimo taisykles, atsižvelgtų į tam tikras taisykles. Šis komunikatas, tai dar vienas žingsnis, siekiant, kad Europos lygmeniu būtų atsižvelgiama į ypatingą socialinių paslaugų pobūdį ir siekiant išaiškinti šioms paslaugoms taikomas Bendrijos taisykles.

¹ KOM(2004) 374, 2004 5 12.

² KOM(2005) 33, 2005 2 9.

³ SEK(2005) 981, 2005 7 20.

⁴ KOM(2006) 160, 2006 4 4.

⁵ Žr. 2007 m. metinę politikos strategiją, KOM(2006) 122, 2006 3 14, p. 11.

⁶ Šio įvertinimo rezultatus galima rasti:

http://europa.eu.int/comm/employment_social/social_protection/questionnaire_fr.htm.

I - SOCIALINĖS PASLAUGOS – EUROPOS VISUOMENĖS IR EKONOMIKOS PAGRINDAS

1.1. Socialinės paslaugos Europos Sąjungoje

Socialinės paslaugos Europos Sąjungoje, kas tai? Be sveikatos priežiūros paslaugų, yra dvi pagrindinės socialinių paslaugų grupės, kurios neaptiriamos šiame komunikate:

- įstatymais nustatytos ir papildomos socialinės apsaugos sistemos, kurių organizacinė forma gali būti įvairi (savidraudos arba profesinės draudimo bendrovės), kuriose galima apsidrausti nuo pagrindinių nelaimingų įvykių rizikos, pvz., įvykių, susijusių su sveikata, senatve, nelaimingais atsitikimais darbe, nedarbu, pensija, negalia;
- kitos esminės, tiesiogiai asmeniui teikiamos paslaugos. Šios prevencinį ir socialinės sanglaudos vaidmenį atliekančios paslaugos – tai pagalba asmeniui, siekiant palengvinti asmenų integravimąsi į visuomenę ir užtikrinti, kad būtų gerbiamos pagrindinės jų teisės. Visų pirma, šios paslaugos – tai pagalba asmenims, kuriuos ištiko asmeninės problemos arba kurie atsidūrė krizinėse situacijose (pvz., išsiskolinimas, nedarbas, narkomanija, skrybros). Antra, šios paslaugos – tai veikla, kuria siekiama užtikrinti, kad atitinkami asmenys galėtų visiškai integruotis į visuomenę (reabilitacija, kalbos kursai imigrantams), o ypač į darbo rinką (profesinis mokymas, profesinė integracija). Šios paslaugos papildo ir sustiprina šeimos vaidmenį, ypač rūpinantis jauniausiais ir vyriausiais visuomenės nariais. Trečia, šios paslaugos – tai veikla, kuria siekiama užtikrinti asmenų, turinčių ilgalaikių sveikatos arba su negalia susijusių problemų, integraciją. Ketvirta, šios paslaugos taip pat apima socialiai remtinų arba pažeidžiamų asmenų aprūpinimą būstu, t.y., asmenų gaunančių mažas pajamas aprūpinimas būstu. Be abejo, šios paslaugos gali apimti visus keturis aspektus⁷.

Nors pagal šiai sričiai taikomus Bendrijos teisės aktus teisiniu požiūriu socialinės paslaugos nėra atskira visuotinės svarbos paslaugų kategorija, vien pirmiau pateiktas sąrašas parodo, kad šios paslaugos užima ypatingą vietą, kadangi tai yra Europos visuomenės ir ekonomikos pagrindas. Visų pirma, taip yra todėl, kad šios paslaugos prisideda prie keleto esminių Bendrijos siekių įgyvendinimo, pvz., jos padeda užtikrinti didelį užimtumą, aukštą socialinės apsaugos ir sveikatos apsaugos lygį, lyčių lygybę, bei ekonominę, socialinę ir teritorinę sanglaudą. Be to, šios paslaugos užima išskirtinę vietą dėl ypatingos jų įgyvendinamų poreikių svarbos ir tokiu būdu užtikrina, kad būtų įgyvendinamos pagrindinės teisės, pvz., orumo ir sąžiningumo principas. Per konsultacijas su valstybėmis narėmis ir pilietinės visuomenės organizacijomis paaiškėjo, kad dėl šio išskirtinio pobūdžio socialiniams paslaugų teikėjams, vykdančioms visuotinės svarbos užduotis, priskiriami vienas arba keletas toliau pateiktų organizacinių ypatumų⁸:

- paslaugos yra teikiamos remiantis solidarumo principu, pvz., kai nevykdoma rizikos veiksmų atranka arba, kai individualiems asmenims netaikomas įmokų ir išmokų lygiavertiškumo principas,
- paslaugos yra įvairiarūšės, atsižvelgiama į asmeninius poreikius ir reaguojant į įvairias reikmes. Visa tai yra būtina norint užtikrinti pagrindines žmogaus teises ir apsaugoti labiausiai pažeidžiamus asmenis,

⁷ Nors švietimas ir mokymas yra aiškų socialinį vaidmenį turinčios visuotinės svarbos paslaugos, jos šiame komunikate nėra aptiriamos.

⁸ Šie ypatumai yra nustatyti remiantis pirmiau pateiktu įvertinimu (žr. 6 išnašą).

- jomis nesiekama pelno⁹, ypač sprendžiant sudėtingiausius ir paprastai istorines priežastis turinčius atvejus,
- savanorių dalyvavimas, piliečių nuomonės išklausymas,
- paslaugų teikėjai yra tamptariai susiję su kultūros (vietos) tradicijomis. Tai, kad siekiant atsižvelgti į konkrečius paslaugos gavėjo poreikius, paslaugos teikėjas yra arti gavėjo, ypatingai atspindi šį faktą,
- nelygiaverčiai paslaugų teikėjo ir gavėjo santykiai neturi būti laikomi „paprastais“ paslaugų teikėjo – naudotojo santykiais, todėl esant šiems santykiams moka trečioji šalis.

1.2. Bendras modernizavimo ir kokybės reikalavimas

Socialinių paslaugų sektorius klesti tiek ekonomikos augimo, tiek naujų darbo vietų sukūrimo atžvilgiu. Be to, paslaugų teikimą aktyviai siekiama padaryti kokybiškesniu ir veiksmingesniu¹⁰. Visos valstybės narės pradėjo modernizuoti socialinių paslaugų sektorį, siekdamas geriau spręsti problemas, kylančias tarp socialinių paslaugų universalumo, kokybės ir finansinės padėties tvarumo. Nors socialinės paslaugos įvairiose valstybėse narėse veikia nevienodai, galima nustatyti tam tikrus bendrus šio modernizavimo proceso aspektus:

- lyginamojo vertinimo, kokybės kontrolės įvedimas, naudotojų dalyvavimas administravimo procese,
- šių paslaugų organizavimo perkėlimas į vietos arba regiono lygmenį,
- viešojo sektoriaus užduočių perdavimas privačiam sektoriui. Tokiu būdu, valdžios institucijos tampa „reguliuojamą konkurenciją“ ir paslaugų organizavimą nacionalinių, vietos ar regiono lygmeniu prižiūrinčios ir saugančios institucijos,
- viešojo ir privataus sektorių partnerysčių kūrimas bei ieškojimas kitų, valstybės finansavimą papildančių finansavimo būdų.

Padidėjusi konkurencija ir atsižvelgimas į konkrečius kiekvieno asmens poreikius, įskaitant tuos, kurių negalima patenkinti, sukuria palankias sąlygas „socialinei ekonomikai“, kurioje svarbų vaidmenį atlieka pelno nesiekiantys paslaugų teikėjai, bet kurioje vykdoma veikla turi būti naudinga ir skaidri.

1.3. Bendrijos sistema, kurioje pripažįstami skirtumai ir kuri skatina modernizaciją

Jau dabar daugeliu Bendrijos politinių ir finansinių iniciatyvų ir veiksmų, įskaitant socialinį dialogą, remiama socialinių paslaugų plėtra ir modernizacija. Finansiniu požiūriu, Europos socialinis fondas remia daugelį projektų, skirtų paslaugoms, kurios skatina socialinę integraciją ir integraciją skatinant užimtumą. Be to, ERPF 2000 – 2006 m. skyrė beveik 7 mlrd. EUR 25 valstybės narės turinčios ES socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų infrastruktūrai. Kalbant apie politines iniciatyvas, atviras koordinavimo metodas sudarė galimybę įgyti Europinės patirties paslaugų, skirtų kovoti su skurdu, kokybės gerinimo ir

⁹ *Sodemare* byloje Teismas nusprendė, kad reikalavimas nesiekti pelno gali būti suderinama su įsisteigimo laisve.

¹⁰ Žr. Komisijos darbo dokumento SEC(2006) 516 1 priedą.

integravimo srityje. Nuo 2005 m. šis metodas tiesiogiai taikomas ilgalaikės priežiūros paslaugoms. Socialinės integracijos veiksmų programa skatinama keistis patirtimi ir plėtoti tarptautinį bendradarbiavimą. Kitose Sąjungos veiklos srityse, ypač susijusiose su valstybės finansais, taip pat teikiama parama socialinėms paslaugoms modernizuoti ir rengiami tokio modernizavimo metmenys.

ES dalyvavimas socialinių paslaugų srityje taip pat remiamas Bendrijos teisės aktais. Tokia situacija susiklostė dėl pačių valstybių narių pradėto vykdyti atvėrimo ir įvairinimo proceso, kuris lėmė, kad Europos Sąjungoje vis didesnė socialinių paslaugų, kurias iki šiol tiesiogiai administravo valdžios institucijos, dalis nuo šiol patenka į Bendrijos taisyklių, reglamentuojančių vidaus rinką ir konkurenciją, taikymo sritį. Šis ES dalyvavimas taip pat rodo, kad vyksta socialinių paslaugų modernizavimas, kadangi socialinių paslaugų organizavimas ir finansavimas tampa skaidresni ir veiksmingesni. Dalyvaujant ES, skatinama geriau panaudoti paprastai ribotus socialinei politikai skirtus biudžeto išteklius. Taip pat skatinama didinti teikiamų paslaugų įvairovę ir kokybę.

Tuo pat metu, kadangi ši situacija suinteresuotosioms šalims yra nauja, reikia išaiškinti tam tikrą Bendrijos taisyklių taikymo sąlygas¹¹.

II - BENDRIJOS TAISYKLIŲ TAIKYMAS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ SRIČIAI – TVIRTA LOGIKA

2.1. Subsidiarumo principo taikymas ir ekonominio bei neekonominio pobūdžio visuotinės svarbos paslaugų skyrimas

Apskritai Teisingumo Teismo praktikoje (toliau – Teismas) nurodoma, kad EB sutartyje valstybėms narėms suteikiama teisė apibrėžti visuotinės svarbos užduotis ir nustatyti paslaugų, kuriomis bus vykdomos minėtos užduotys, teikimo organizacinius principus.

Tačiau ši teisė turi būti vykdoma skaidriai ir nepiktnaudžiaujant visuotinės svarbos sąvoka. ir valstybės narės, apibrėždamos jų nustatytų siekių ir principų įgyvendinimo taisykles, turi atsižvelgti į Bendrijos teisės aktus. Pvz., organizuojamos tam tikros viešosios paslaugos teikimą, jos turi laikytis nediskriminavimo principo ir Bendrijos viešųjų pirkimų ir koncesijų teisės nuostatų.

Be to, kai tai susiję su ekonominio pobūdžio paslaugomis, reikia taip pat užtikrinti, kad jų organizavimo tvarka būtų suderinta su kitomis Bendrijos teisės sritimis (pvz., laisve teikti paslaugas, įsisteigimo laisve ir konkurencijos teise).

Konkurencijos teisės srityje Teismas nustatė, kad ekonominė veikla, tai: „bet kuri veikla, kurią sudaro įmonės vykdomas prekių tiekimas ar paslaugų teikimas atitinkamoje rinkoje, neatsižvelgiant į įmonės juridinį statusą ar finansavimo būdą“¹².

Kalbant apie laisvę teikti paslaugas ir įsisteigimo laisvę, teismas nustatė, kad ekonominė veikla, kaip apibrėžta Sutartyje, tai paslaugos, kurios paprastai yra teikiamos už užmokestį. Tačiau Sutartyje nereikalaujama, kad paslaugą apmokėtų tiesiogiai tos paslaugos gavėjai¹³.

¹¹ Šis prašymas išaiškinti buvo išreikštas per įvykusias konsultacijas.

¹² Žr. pavyzdžiui bylas C-180/98 – C-184/98, Pavlov ir kt.

¹³ Byla C-352/85, *Bond van Adverteerders*.

Tai reiškia, kad beveik visos socialinėje srityje teikiamos paslaugos gali būti laikomomis „ekonominė veikla“, kaip apibrėžta EB Sutarties 43 ir 49 straipsniuose.

Valdžios institucijos ir visuotinės svarbos paslaugų srityje veikiantys paslaugų teikėjai mano, kad nuolatinė Teismo praktikos plėtotė, ypač dėl "ekonominės veiklos" sąvokos, yra netikrumo šaltinis. Nors Teismo sprendimais ir Bendrijos teisės aktais¹⁴ buvo siekiama sumažinti šį netikrumą arba išaiškinti jo poveikį, nepavyksta visiškai išspręsti šios problemos.

2.2. Konkreti padėtis šiandienos socialinių paslaugų sektoriuje

Šiame komunikate aptariami dažniausiai sutinkami atvejai, tam kad iš tiesų būtų galima suprasti konkrečias Bendrijos socialinių paslaugų sistemos taikymo sąlygas.

2.2.1. Pavedimas

- Pasirinkimas, ar pavesti viso socialinio uždavinio, ar jo dalies įgyvendinimą

Jeigu valdžios institucijos nusprendžia socialinę užduotį pavesti išorės partneriui arba bendradarbiauti su privačiuoju sektoriumi, gali būti taikomos Bendrijos viešųjų pirkimų ir koncesijų teisės nuostatos.

Tuomet visuotinės svarbos socialinę užduotį išorės įstaigai pavedanti valdžios institucija bent jau turi laikytis skaidrumo, vienodo požiūrio ir proporcingumo principų. Be to, tam tikrais atvejais „viešųjų pirkimų“ direktyvose nustatomi konkretesni įpareigojimai. Pvz., Direktyvoje 2004/18/EB, *inter alia* susijusioje su paslaugų viešaisiais pirkimais, reikalaujama, kad perkančiosios organizacijos apibrėžtų technines viešųjų pirkimų sutarčių specifikacijas, pvz., skelbimą apie pirkimą, pirkimo dokumentus, papildomus dokumentus. Kai kurios valstybės narės ir paslaugų teikėjai nurodė, kad sudėtinga iš anksto parengti tikslias socialinių paslaugų specifikacijas, kadangi šios specifikacijos priklauso nuo atitinkamo asmens poreikių.

Siekiant išspręsti šią problemą, technines specifikacijas galima parengti remiantis rezultato apibūdinimu arba funkciniais reikalavimais. Tai reiškia, kad perkančiosios organizacijos arba sutartį sudarančios institucijos gali apsiriboti apibrėžti tikslų, kuriuos turi pasiekti paslaugos teikėjas, apibrėžimu. Tokiu būdu apibrėžiant technines specifikacijas turėtų būti užtikrintas reikalingas lankstumas ir tuo pat metu, būti pakankamai aišku, koks yra sutarties subjektas.

– Socialinių paslaugų, vykdomų bendradarbiaujant su privačiu sektoriumi, administravimas

Viešojo ir privataus sektorių partnerystės (toliau – VPP) tampa vis dažnesnės teikiant visuotinės svarbos socialines paslaugas.

Reikėtų išaiškinti sąvoką „koncesijos“ ir joms taikomas taisykles, bei viešųjų pirkimų, susijusių su mišraus kapitalo įmonių, kurių tikslas – teikti visuotinės svarbos paslaugas (oficialiai patvirtintos VPP), nuostatų taikymą. Konsultacijos parodė, kad šio išaiškinimo reikia oficialiai įtvirtintoms VPP.

Teisingumo Teismas sprendime dėl *Stadt Halle*¹⁵ bylos pateikė nemažai paaiškinimų dėl skirtumų tarp „vidaus“ ir „trečiųjų šalių“ įmonių. Pagal šį sprendimą viešųjų pirkimų sutarčių

¹⁴ Žr. Komisijos tarnybų darbo dokumento SEC(2006) 516 2 priedą.

¹⁵ Byla C-26/03, 2005 m. sausio 11 d. sprendimas.

sudarymo tvarka taikoma, kai valdžios institucija ketina sudaryti sutartį už mokesį su teisiškai aiškiai atskirta įmone, kurios kapitalą ji valdo kartu su viena arba keliomis privačiomis įmonėmis.

2.2.2. *Viešoji finansinė kompensacija*

Valdžios institucija gali nuspręsti išorės įstaigai skirti kompensaciją už visuotinės svarbos socialinės užduoties atlikimą. Šia finansine kompensacija siekiama padengti išlaidas, susijusias su šios užduoties įgyvendinimu, kurias patyrė įmonė, veikianti ne vien tik pagal rinkos kriterijus. Komisija, remdamasi Teismo sprendimu¹⁶, priėmė sprendimą¹⁷ dėl valstybės pagalbos, kuris gerokai supaprastino finansinės kompensacijos skyrimo socialinių paslaugų teikėjams reikalavimus ir užtikrino būtiną teisinį tikrumą. Šiame sprendime ribos ir kriterijai yra nustatyti taip, kad daugumos socialinių paslaugų teikėjų gaunama kompensacija yra laikoma suderinama su konkurencijos taisyklėmis ir todėl joms netaikomas reikalavimas išankstinio informavimo reikalavimas. Apie finansinės kompensacijos gavimą turės būti pranešta Komisijai kai kurių šias ribas pažeidžiančių ir nustatytų kriterijų neatitinkančių socialinių paslaugų teikimo atveju¹⁸.

Tačiau šis supaprastinimas taikomas, tik jei atitinkamiems paslaugų teikėjams *a priori* teisės aktu buvo pavesta visuotinės svarbos užduotis. Todėl Komisijos sprendimu valstybės narės skatinamos pranešti apie užduotis, kurias jos paveda socialinių paslaugų teikėjams ir tokiu būdu skatinamas visiems (tiek suinteresuotiesiems paslaugų teikėjams, tiek paslaugų naudotojams) naudos suteikiantis skaidrumas.

2.2.3. *Rinkos reguliavimas*

Jeigu socialinę paslaugą teikia privatūs paslaugų teikėjai, valstybės narės gali nuspręsti prisidėti prie rinkos reguliavimo, siekdamos užtikrinti, kad būtų įgyvendinami tam tikri visuotinės svarbos tikslai. Tačiau tai darydamos, valstybės narės turi laikytis Bendrijos teisės aktų, ypač Sutarties taisyklių ir bendrų principų, susijusių su laisve teikti paslaugas ir įsisteigimo laisve. Taip pat reikėtų priminti, kad paslaugos, kurioms netaikoma Direktyva dėl paslaugų vidaus rinkoje, taikomos pirmiau minėtos taisyklės ir principai.

Įsisteigimo laisvė (EB sutarties 43 straipsnis) paslaugų teikėjui suteikia teisę ekonominę veiklą kitoje valstybėje narėje vykdyti neribotą laiką ten įsisteigiant nuolatinį subjektą. Tai bus dažnas atvejis socialinių paslaugų, kurių vykdymui reikalinga infrastruktūra, atveju (aprūpinimas būstu, namai senyvo amžiaus žmonėms).

Laisvė teikti paslaugas (EB sutarties 49 straipsnis) paslaugų teikėjui suteikia teisę laikinai teikti paslaugas kitoje valstybėje narėje ten neįsisteigiant subjekto. Ji taip pat suteikia naudotojui teisę naudotis kitoje valstybėje narėje įsisteigusio paslaugų teikėjo teikiamomis paslaugomis. EB sutarties 43 ir 49 straipsniuose uždraudžiama taikyti ne tik nacionalines diskriminacines taisykles, bet ir nediskriminacines nacionalines taisykles, taikomas tiek tos valstybės, tiek kitos valstybės narės paslaugų teikėjams, kurios apsunkina naudojimąsi šia laisve arba dėl kurių, naudojimasis šia laisve tampa ne toks patrauklus. tačiau, remiantis Teismo praktika, socialinės politikos tikslai yra „visuotinės svarbos“ pagrindinės priežastys ir galinčios pateisinti rinką reguliuojančių priemonių (pvz., reikalavimas turėti leidimą teikti

¹⁶ Byla C-280/00, 2003 7 24 sprendimas, *Altmark Trans*.

¹⁷ OL L 312, 2005 11 29, p. 67–73.

¹⁸ Žr. Komisijos darbo dokumento SEC (2006) 516 2 priedą.

paslaugas) taikymą. Teismas nusprendė, kad tokių priemonių taikymas turi būti grindžiamas objektyviais, nediskriminuojančiais ir iš anksto nustatytais kriterijais, siekiant kontroliuoti valstybių narių valdžios institucijų veiksmų laisvę. Šios priemonės turi būti proporcingos, norint kad jos neprieštarautų Bendrijos teisės aktams. Be to, turi būti užtikrinta teisė naudotis atitinkamomis teisminėmis priemonėmis¹⁹.

2.2.4. Patekimo į rinką taisyklių atitikimas

Išnagrinėjus pirmiau pateiktus pavyzdžius matyti, kad Sutartis gali būti lanksčiai taikoma, kai kalbama apie šių paslaugų visuotinės svarbos užduočių specifiškumo pripažinimą (ypač atsižvelgiant į 86 straipsnio 2 dalį). Vertinant visuotinės svarbos užduočių įgyvendinimo taisyklių atitikimą patekimo į rinką taisyklėms, į šias specifikacijas atsižvelgiama. Be raginimo nurodyti socialinėms įstaigoms patikimas visuotinės svarbos užduotis, Bendrijos taisyklėse valdžios institucijos taip pat skatinamos nurodyti su užduotimi susijusių prievolių ir įpareigojimų ryšį su apribojimais dėl patekimo į rinką, reikalingais siekiant padėti šioms įstaigoms tinkamai veikti.

III - GERESNĖ EUROPOS SĄJUNGOS VISUOTINĖS SVARBOS SOCIALINIŲ PASLAUGŲ STEBĖSENA IR PARAMA JAS ĮGYVENDINANT

3.1. Išsamios konsultacijos dėl specifinių ypatybių

Šiame komunikate pateikiamas negalutinis sąrašas ypatybių, kuriose atsispindi ypatingas socialinių paslaugų, t. y. visuotinės svarbos paslaugų pobūdis (žr. 1.1. punktą). Be įprastinių socialinėms paslaugoms taikomo visuotinės svarbos kriterijaus (universalumas, skaidrumas, tęstinumas, galimybė naudotis ir kt.), prie šių ypatybių taip pat nurodoma šių paslaugų organizavimo tvarka. Dėl šių ypatybių, Komisija pradės konsultacijas su visomis suinteresuotosiomis šalimis: valstybėmis narėmis, paslaugų teikėjais ir jų naudotojais. Per šias konsultacijas bus ypač kalbama apie:

- tai, iš ko susideda šios ypatybės ir jų tinkamumas nagrinėjant visuotinės svarbos socialines paslaugas;
- tai, kaip valstybės narės, apibrėždamos visuotinės svarbos socialinių paslaugų užduotis ir jų organizavimo tvarką, galėtų atsižvelgti į šias ypatybes, siekiant, kad būtų užtikrintas *a priori* ryšys su Bendrijos sistema;
- patirtį, įgytą taikant Bendrijos teisės aktus visuotinės svarbos socialinių paslaugų srityje, ir susijusias problemas;
- tai, kaip Komisija galėtų atsižvelgti į šias (arba kitas) ypatybes, *a posteriori* vertindama atskirų socialinių paslaugų organizavimo tvarkos atitikimą galiojančioms Bendrijos taisyklėms.

¹⁹ Žr. pavyzdžiui 2001 2 20 sprendimą byloje C-205/99, Analir.

3.2. Padėties Europos Sąjungos visuotinės svarbos socialinių paslaugų sektoriuje stebėseną

Siekiant patobulinti paslaugų teikėjų ir Europos Komisijos žinias apie Bendrijos taisyklių taikymą socialinių paslaugų plėtrai, bei sustiprinti paslaugų teikėjų ir Europos institucijų keitimąsi informacija, bus parengta stebėsenos ir dialogo procedūra, kuri bus vykdoma du kartus per metus rengiamų ataskaitų forma.

Šios ataskaitos papildys kitas socialinių paslaugų modernizavimą remiančias Bendrijos iniciatyvas, ypač atvirą koordinavimo metodą socialinės apsaugos ir integracijos srityse.

2006 m. pradžioje Komisija pradėjo vykdyti tyrimą, kuriuo siekiama surinkti informaciją, būtiną pirmai, du kartus į metus rengiamai ataskaitai, parengti. Ši informacija bus susijusi su sektoriaus veikimu, su sektoriaus svarba socialinei ir ekonomikos sritims bei Bendrijos teisės aktų taikymo poveikį šiam sektoriui. Tyrimo rezultatų laukiama 2007 m. viduryje.

IŠVADA

Šis komunikatas, tai dar vienas žingsnis, siekiant, kad Europos lygmeniu būtų atsižvelgiama į ypatingą socialinių paslaugų pobūdį. Remdamasi šiuo komunikatu, Komisija tęs konsultacijas su valstybėmis narėmis, paslaugų teikėjais ir jų naudotojais.

Atsižvelgdama į šias atviras konsultacijas, kurioms Komisija teikia didelę svarbą, į atliekamo tyrimo dėl socialinių paslaugų rezultatus ir į socialinės apsaugos komiteto atliktą veiklą, Komisija skelbs pirmą du kartus į metus rengiamą ataskaitą ir dar kartą įvertins, kaip visuotinės svarbos socialinių paslaugų srityje arba tam tikrose jos atšakose taikomi Bendrijos teisės aktai. Šios veiklos tikslas – geriau atsižvelgti į 1.1. dalyje apibrėžtų socialinių paslaugų įvairovę ir apsvarstyti, kaip Komisija ir valstybės narės galėtų atsižvelgti į visuotinės svarbos socialinių paslaugų ypatumus, siekdamos sumažinti teisinį netikrumą situacijose, kuriose dėl kiekvieno atvejo turi būti priimtas atskiras sprendimas. Remdamasi įgyta patirtimi, Komisija nuspręs dėl tolesnės šio proceso eigos ir nustatys taikytiną tvarką bei apsvaustys būtinybę ir teisinę galimybę priimti teisės akto dėl socialinių paslaugų pasiūlymą.